

Pohjanmaan sosialidemokraatit ry

POLIITTINEN OHJELMA

Johdanto

Pohjanmaan sosialidemokraatit toimivat osana kansainvälistä ja suomalaista sosialidemokraattista liikettä tarkoituksenaan edistää sosialidemokraattista politiikkaa alueensa maakunnissa ja kunnissa sekä laajemmin Suomessa, Euroopassa. Tämä tapahtuu yhteistyössä muiden alueiden ja maiden sosialidemokraattien sekä muiden puolueiden kanssa edustuksellisen ja osallistuvan demokratian puitteissa. Järjestönä haluamme antaa kaikille mahdollisuuden vaikuttaa yhdessä toisten kanssa avoimessa ja yhteisöllisessä ilmapiirissä.

Tämä poliittinen ohjelma toimii piirijärjestömme sekä sen toimijoiden yhteisenä ohjenuorana ja selkänojana poliittiselle ja järjestölliselle työlle.

Periaatteet

Kestävä työ ja kasvu

Pohjanmaan sosialidemokraatit tavoittelevat alueellaan kestävää kasvua ja työllisyyttä. Tämä tarkoittaa, että tavoittelemme samaan aikaan taloudellista kasvua ja työllisyyttä sekä sopeutamme elintapojamme ja kulutustamme maapallon kantokyvyn mukaan. Kaikissa toimenpiteissä ja päätöksissä otetaan huomioon vaikutukset ilmastoon ja ympäristöön. Kasvun ja työllisyyden jakautuessa oikeudenmukaisesti ehkäistään eriarvoisuutta ja edistetään jokaisen ihmisen osallisuutta yhteiskuntaan. Työn muuttuessa myös yhteiskunnan ja sen tarjoamien palveluiden on muututtava vastaamaan tulevaisuuden tarpeita.

Tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus

Pohjanmaan sosialidemokraatit tavoittelevat yhteiskuntaa, jossa kaikki pääsevät osallisiksi hyvinvoinnista. Tämä tarkoittaa, ettei tulotaso saa vaikuttaa ihmisen palvelujen saantiin, elinajanodotteeseen tai tavoitella elämässään omia unelmiaan. Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa kaikki ovat tasa-arvoisia lain edessä riippumatta sukupuolesta, seksuaalisuudesta tai muustakaan ihmisen henkilöön liittyvästä tekijästä. Lain edessä toteutuvan tasa-arvon lisäksi on kuitenkin varmistettava, ettei ketään syrjitä ja tasa-arvo toteutuu yhteiskunnassa laajemminkin myös ihmisten arvoissa ja asenteissa.

Solidaarisuus ja vapaus

Demokraattisessa yhteiskunnassa muutokset tehdään joukolla. Yksilön vaikutusmahdollisuudet ovat rajalliset, mutta yksilöt yhdessä pystyvät mihin vaan. Kun erilaiset ihmisjoukot yhdistävät voimansa toisiaan tukien, on mahdollista saavuttaa yhä suurempia yhteisiä tavoitteita. Solidaarisuus on sitä, että tuemme toisiamme erilaisista lähtökohdista ymmärtäen ihmisten erilaiset lähtökohdat, tarpeet ja rajoitteet. Näin pystymme tunnistamaan erilaisia ihmisryhmiä sortavat ja syrjivät rakenteet ja purkamaan niitä politiikan eri tasoilla ja omassa toiminnassamme. Ihmisten aito vapaus edellyttää oikeudellisen vapauden lisäksi sitä, että ympäröivä yhteiskunta myös tunnustaa hänet aidosti tasa-arvoisena ja kunnioitettuna yhteiskunnan jäsenenä.

Poliittiset tavoitteemme: Yhteinen osa

Sosiaali- ja terveystalvet

Pohjanmaan sosialidemokraattien tavoitteena sosiaali- ja terveystalvitiikassa on ensisijaisesti terveydellisten ja sosiaalisten ongelmien ennaltaehkäisy. Se tapahtuu parhaiten kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluissa. Haluamme lisätä resursseja neuvoloihin, kaikenikäisten liikuntapalveluihin, koulujen oppilashuoltoon (kuraattorit, koulupsykologit, koulunkäynnin avustajat, terveydenhoitajat), perheiden kotipalveluun sekä ennaltaehkaisevaan lastensuojeluun ja sosiaalityhhen. Kevyiden mielenterveyshpalveluiden on oltava kaikkien saatavilla matalalla kynnyksellä. Sosiaalipalvelut ja ennaltaehkäisevät terveystalvet on järjestettävä ja tuotettava mahdollisimman lähellä palvelujen käyttäjä.

Terveystalvet jrjestetaan tulevaisuudessa maakunnallisesti, mutta kuntien on voitava tuottaa myhsh perustason terveystalvuita. Terveystalvet- ja neuvolapalvelut on turvattava lähipalveluna tai julkisen liikenteen kulkuyhteyksien varrelta. Yhä suurempi osuus hyvinvointia ja terveyttä edistivist palveluista on tuotava kotiin asti. Omaishoitajia on tuettava riittävällä omaishoidon tuen tasolla sekä vapailla ja intervallihoitopaikoilla. Etsivä nuorisotyht on vahvistettava yhdessä oppilaitosten ja jrjesthsh kanssa. Jokaisessa maakunnassa on tarjottava turvakotipalvelut lähisuhdeväkivallan uhreille.

Erikoissairaanhoidon palvelut on turvattava kaikissa pohjalaismaakunnissa. Yhteistyht ja tyhshjako kolmen sairaanhoitopiirin välillä on lisättävä. Sairaanhoitopiirien tai maakuntien yhdistymisten ollessa tarpeen, on ensisijainen vaihtoehto oman vaalipiirin sairaanhoitopiirien tai maakuntien kanssa yhdistyminen.

Koulutus

Pohjanmaan sosialidemokraatit haluavat, että jokaisella on Vaasan vaalipiirissä mahdollisuus ehjän opinpolkuun omassa kunnassa tapahtuvasta varhaiskasvatuksesta omassa maakunnassa saatavaan korkeakoulututkintoon. Kasvatuksen ja koulutuksen palvelut jrjestetaan ja tuotetaan kaikilla asteilla ensisijaisesti julkisesti huolehtien kaikille laadukkaista palveluista.

Varhaiskasvatus on tehokkain ennaltaehkäisevän tulevaisuuden koulunkäynnin tuen ja sosiaalisten ongelmien ehkaysyn muoto. Siksi varhaiskasvatuksen on oltava jokaisen lapsen subjektiivinen oikeus. Pitkällä aikavälillä varhaiskasvatuksen on oltava maksutonta. Maksuttomuus voidaan toteuttaa asteittain alkaen 5-vuotiaista tai puolipivisest maksuttomuudesta. Julkisia palveluita voidaan täydentää ja kuntalaisten valinnanvapautta laajentaa palveluseteleillä, mutta vain malleilla, joissa palvelusetelin jälkeen maksettavaksi jäävä pivhoitomaksu ei saa nousta julkista tuotantoa korkeammaksi. Yksityisiä tuottajia on koskettava samat laatu- ja henkilhshkriteerit kuin julkistakin tuottajaa eikä yksityinen toimija saa kieltäytyä yhdenkan lapsen hoitamisesta. Julkinen sektori valvoo yksityisten palveluiden laatua sekä verojen maksun ja muiden velvoitteiden täyttämistä.

Peruskoulussa on tärkeintä varmistaa, että opettajilla on mahdollisuus tehdä tyhshns eli keskittyä lasten opettamiseen. Tämä edellyttää riittävän pieniä opetusryhmiä sekä saatavilla olevia oppilashuollon palveluja. Opetusryhmien maksimikoko tulisi kirjata perusopetuslakiin. Opetuksen

digitalisaatio on hyvä väline opetuksen kehittämiseen, mutta vain jos opettajille tarjotaan riittävä koulutus ja laitteet eivät toimi opetuksessa itsetarkoituksena. Peruskoulusta on aloitettava vahva demokratiakasvatuspolku, joka jatkuu läpi kaikkien kouluasteiden ja jossa koululaisille annetaan mahdollisuudet oman oppimisympäristönsä kehittämiseen.

Jokaiselle peruskoulun päättävälle nuorelle on turvattava toisen asteen koulutuspaikka, näin ehkäistään nuorisotyöttömyyttä ja syrjäytymistä. Toisen asteen koulutuksen on oltava opiskelijoille aidosti maksutonta ja oppivelvollisuus on laajennettava kattamaan myös toinen aste. Toisen asteen koulutuksessa on varmistettava kaikkien opiskelijoiden yleissivistys, kielitaito ja jatko-opintokelpoisuus. Ammatillisen koulutuksen reformi on suurin koulutuspoliittinen uudistus kahteenkymmeneen vuoteen. Sen keskeiset tavoitteet ovat kannatettavia, mutta niiden toteutuminen edellyttää merkittävää kohennusta ammatillisen koulutuksen rahoitukseen. Ammatillisen koulutuksen reformin tärkein tavoite tulee olla eriarvoisuuden vähentäminen. On turvattava että, koulutuksen järjestäjillä on riittävästi resursseja kiinteiden opiskeluryhmien muodostamiseen ja riittävään kontakti-opetukseen ja ohjaukseen. On varmistettava, että työelämälle varataan riittävät resurssit kasvavan ja laadukkaan työssäoppimisen toteuttamiseen ja että opiskelijoiden ohjaamiseen ja arviointiin työpaikoilla panostetaan riittävästi. Työpaikalla tapahtuvalle koulutussopimukselle tulee määritellä enimmäiskesto. Ei ole perusteltua, että koko tutkinnon suorittaminen voisi tapahtua tutkinnonosittain suoritettuna samalla työpaikalla ilman, että jossain vaiheessa muodostetaan työsuhteeseen perustuvaa oppisopimusta. Laadukas ja elinikäisen oppimisen edellytyksiä vahvistava ammatillinen koulutus muodostaa keskeiset edellytykset niin nuorille kuin aikuisillekin työelämässä menestymiseen. Lukion ja ammatillisen koulutuksen rajat ylittävää yhteistyötä on lisättävä mahdollistaen ammatillisen koulutuksen opiskelijoille yleissivistäviä ja lukiolaisille käytännön oppimiskokonaisuuksia. Ammatillisessa koulutuksessa on varmistettava jatko-opintokelpoisuus niin ammattikorke- ja tiedekorkeakouluihin. Nuorten koulutuksessa lukio- ja ammatillisen koulutuksen tulisi jatkossakin muodostaa perusopetuksen päättäneille saumaton jatkumo duaalimalli säilyttäen.

Valtiovallan tulee osoittaa taloudellista tukeaan kuntien vastuulla olevien opetustilojen peruskorjaustarpeen sekä uudistilojen rakentamiseksi. Tavoitteena on oltava terveet koulutilat oppilaille ja työtilat henkilöstölle.

Jokaisessa maakunnassa on oltava korkeakouluyksikkö. Korkeakoulut osallistuvat aktiivisesti maakuntiansa elinkeinorakenteen kehittämiseen ja tuottavat osaavaa työvoimaa alueelle. Korkeakoulujen on säilyttävä riittävän laaja-alaisina tarjoten oman profiloitumisalansa lisäksi myös muita oppiaineita näin taaten laaja perustutkimus. Vaalipiirin kolmen ammattikorkeakoulun yhteistyötä on lisättävä.

Pohjanmaan sosialidemokraattien tavoitteena on monikielinen Merenkurkun korkeakoulu, joka toimii Vaasan ja Uumajan korkeakouluyksiköiden yhteistyöalustana ja helpottaa yhteisten toimintojen kehittämistä sekä tukee myös Seinäjoen ja Kokkolan yliopistokeskusten toimintaa. Pohjanmaan sosialidemokraatit tukevat aidosti kaksikielisiä ratkaisuja kaikilla koulutusasteilla, samalla kuitenkin huomioiden eri ikäisten lasten erilaiset tarpeet oman kielensä kehityksen näkökulmasta.

Elinvoima ja työllisyys

Kolme pohjalaismaakuntaa ovat elinvoimaltaan Suomen kärkeä. Vahva elinkeinorakenne ja osaava työvoima takaavat korkean jalostusarvon ja työllisyyden myös tulevaisuudessa. Työllisyys on Pohjanmaan sosialidemokraattien tärkein yksittäinen tavoite. Tavoitteena on, että pohjalaiskunnissa on jatkossakin maan paras työllisyysaste, joka syntyy yksityisen ja julkisen sektorin läheisessä yhteistyössä korkeasta osaamisesta kansainvälisessä ilmapiirissä.

Jokaisella pohjalaismaakunnalla on oma vahva elinkeinorakenteensa, jota on vahvistettava edelleen. Etelä-Pohjanmaan elintarviketeollisuus, Keski-Pohjanmaan kemian ja metalliteollisuus ja Pohjanmaan energiaklusteri tuottavat työn kautta hyvinvointia koko Suomeen, joten niiden toimintaedellytyksistä on huolehdittava entistä voimakkaammin myös valtion puolesta. Kolmen maakunnan on yhdessä kehitettävä aluetta houkuttelevana matkailukohteena.

Sosialidemokraatit edistävät kasvua ja työllisyyttä tukevia kestäviä investointi- ja kaavoitushankkeita. Suomessa tulee olla tulevaisuudessa vain sellaisia kuntia, jotka ovat elinvoimaltaan tasolla, jotka kykenevät tulevaisuudessakin panostamaan yritysten kasvun mahdollistavaan infraan sekä palveluihin. Tavoitteenamme on ihmisten työssäkäynti- ja asioimisalueen kokoiset kunnat. Pitkällä aikavälillä tavoitteena on vaalipiirin kokoinen vahva maakunta, joka on taloudellisesti ja väestöltään Suomen kolmen suurimman maakunnan joukossa ja Suomen elinvoimaisin maakunta.

Yrittäjälle on luotava toimintaympäristö joka mahdollistaa yrittäjyyteen kuuluvan riskinoton. Yrittäjyyden ja yritystoiminnan kehittämisessä haasteita ovat: hyvä tonttitarjonta, uusien yritysten syntyminen, yrittäjien sukupolvenvaihdokset, osaavan työvoiman saanti ja koulutus. Monipuolisella elinkeino- ja yrittäjäpolitiikalla luodaan talouskasvua, työllisyyttä ja hyvinvointia. Jokaisessa maakunnassa on laadittava alueen omiin vahvuuksiin rakentuva kasvu-, elinkeino- ja työllisyysohjelma, jossa kaikki alueen toimijat voivat sitoutua esimerkiksi sopimus pohjaisesti yhteisten tavoitteiden edistämiseen. Maakunnan yhteydet yrityksien, korkeakoulujen ja julkisten toimijoiden välillä ovat avainasemassa tulokselliselle toiminnalle.

Vapaa-aika ja kulttuuri

Pohjanmaan sosialidemokraattien tavoitteena on, että jokaisella on mahdollisuus mielekkääseen vapaa-aikaan ja kulttuurin harrastamiseen tulotasosta ja taustasta riippumatta. Julkisten kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluiden on oltava kohtuuhintaisia ja kynnykseltään matalia. Jokaiselle alle 18-vuotiaalle lapselle on taattava vähintään yksi harrastus. Yksi vaihtoehto on ottaa harrastukset ja kerhot vahvemmin osaksi koulupäivää. Sosiaalityön ennaltaehkäisevänä muotona on otettava käyttöön ns. kulttuurisetelien jakaminen, joilla vähävaraisille mahdollistetaan kunnan kulttuuripalveluiden käyttäminen.

Julkisten liikuntapaikkojen on oltava ensisijaisesti kuntalaisten vapaa-ajan liikuntaa varten. Järjestöt ja urheiluseurat on otettava mukaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen sekä tarjoamaan erityisesti ennaltaehkäiseviä palveluita. Kaikissa kunnissa on otettava käyttöön ns. liikunnan palveluketjut, joissa tuetaan vähän liikkuvia ihmisiä matalan kynnyksen liikuntaharrastuksen aloittamisessa. Kirjastot on turvattava lähipalveluna.

Ihmiset on otettava entistä vahvemmin mukaan päätöksentekoon käyttämällä osallistuvan demokratian menetelmiä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi kuntalaisraatien, keskustelutilaisuuksien ja osallistavan budjetoinnin hyödyntämistä.

Infrastrukturi

Kolmen pohjalaismaakunnan asukkaiden vaivattoman liikkumisen helpottamiseksi ja alueen elinvoiman vahvistamiseksi on pidettävä huolta liikenneinfrastruktuurin hyvästä kunnosta. Tämä tarkoittaa erityisesti raideinvestointeja, maanteiden pääväylien kunnossapitoa sekä satamien ja lentoliikenteen kehittämistä. Vaasan vaalipiirin kannalta tärkeitä valtakunnallisia hankkeita ovat pääradan rakentaminen kaksiraiteiseksi koko matkalta sekä poikittaisliikenteen kehittäminen, joka mahdollistaa kuljetukset Norjasta Atlantin rannikolta Vaasan ja Seinäjoen kautta Venäjälle ja aina Kiinaan saakka. Tulevaisuuden tavoitteena on tunnin junayhteys Vaasasta ja Kokkolasta Tampereelle raiteiden ylityspaikkoja vähentämällä sekä niiden turvallisuutta parantamalla ja kaksoisraiteet rakentamalla.

Pohjalaismaakuntien on yhteistyössä kehitettävä työmatkaliikennettä alueellaan joko yhteistyössä VR:n kanssa tai kilpailun avautuessa perustamalla oma liikenneyhtiö paikallisen raideliikenteen kehittämiseen. Ratapihojen turvallisuuteen ja palvelutarjontaan on investoitava varsinkin isommilla asemilla. Satamien kilpailukyvyistä huolehditaan väyliä syventämällä ja kohtuullisilla väylämaksuilla.

Nopeat tietoliikenneyhteydet on turvattava kaikkialla vaalipiirissä. Julkisissa tiloissa on oltava nopeat ja avoimet langattomat yhteydet kuntalaisten käytössä. Alueellisessa energiatuotannossa kannatamme uusiutuvien energiamuotojen lisäämistä sekä yhdistettyä sähkön ja lämmön tuotantoa. Tärkein näkökulma energiatuotannon kehittämisessä on ilmastopäästöjen vähentäminen.

Maakuntakohtaiset osat

Etelä-Pohjanmaa

Sosiaali- ja terveyspalvelut

- Etelä-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyspalvelut voidaan turvata parhaiten tasapuolisesti perus- ja erikoissairaanhoidon yhdistämisellä koko maakunnassa, joita tukee kuntapohjaiset sosiaalipalvelut. Nämä voivat myöhemmin siirtyä vaiheittain maakunnan terveyspalvelujen yhteyteen.
- Seinäjoen keskussairaala on resurssoitava laajan päivystyksen sairaalan tavoitteiden mukaiseksi.

Koulutus

- Toisen asteen ammatillisen koulutuksen aloituspaikkoja on lisättävä.
- Seinäjoen ammattikorkeakoulun vetovoimaisuudesta on huolehdittava ja aloituspaikkoja on lisättävä. Opintoalat on profiloitava maakunnan työelämän tarpeet huomioiden.

- Seinäjoen ammattikorkeakoulun ja yliopistokeskuksen keskinäistä yhteistyötä tulee syventää ja asettaa entistä tavoitteellisemmaksi.
- Yliopistokeskusten rahoitus tulee valtion budjetissa turvata.
- Epanet-verkoston toimintaedellytykset mahdollistavat osaltaan alueellisesti merkittävän tutkimus- ja kehittämistyön sekä uusien innovaatioiden syntymisen Etelä-Pohjanmaalla, siksi ne on turvattava.

Elinvoima ja työllisyys

- Etelä-Pohjanmaa on pienyritysvaltainen maakunta – erityinen paino tulee olla kasvuyrittäjyyden vahvistamisessa sekä jalostusasteen nostamisessa.
- Biotalous on Etelä-Pohjanmaalla kasvun eväitä, oman maakunnan uusiutuvat luonnonvarat on saatava paremmin käyttöön.
- Etelä-Pohjanmaa on ruokamaakunta, joka tarjoaa laajat mahdollisuudet myös kansainvälistymiseen.
- Huonekalu ja käsityöteollisuuden toimintaedellytykset on turvattava koulutuksella ja yrityspalveluilla.
- Etelä-Pohjanmaan väestö vähenee ja vanhenee. Tämä uhkaa maakunnan elinvoimaa ja työvoiman saatavuus uhkaa yrityksiä. Maakunta tarvitsee työperäistä maahanmuuttoa ja maakunnan kaikkien kuntien ja sen asukkaiden on otettava vastuu hyvästä kotouttamisesta.
- Etelä-Pohjanmaalla on matkailullisesti isoja kasvun mahdollisuuksia. Mm. Powerpark, Tuurin kyläkauppa sekä Ähtärin eläinpuiston pandat tuovat matkailijoita alueelle tulevaisuudessa entistä enemmän. Eri toimijoiden, suurten ja pienten, entistä vahvempi verkostomainen yhteistyö ja maakunnan kulttuurin omaleimaisuuden hyödyntäminen koko maakunnassa vaikuttavat elinvoiman ja työllisyyden merkittävään kasvuun.
- Etelä-Pohjanmaan monipuolinen kulttuuriperinne, erinomainen kylätoiminta, toimivat urheiluseurat ja muu laaja järjestökenttä toiminnallaan kasvattavat maakunnan vetovoimaisuutta, viihtyvyyttä ja yhteisöllisyyttä. Tämän toiminnan tukeminen eri keinoin on tärkeää.

Infrastrukturi

- Maakunnan infrassa ja logistiikassa keskeinen rooli on koko maakunnan perustienpidon taso – tähän on löydettävä riittävät resurssit.
- Etelä-Pohjanmaan yritysten toimintaedellytykset edellyttävät hyviä kulkuyhteyksiä – mm. VT 19 Seinäjoki-Lapua, VT 18 Vaasa-Seinäjoki-Jyväskylä ja VT 16 Ylistaro-Lapua-Alajärvi-Kuopio tarvitsevat parantamistoimia.
- Rautatieliikenteessä on paha pullonkaula etelään mentäessä, Seinäjoki–Tampere kaksoisraide on toteutettava mitä pikimmiten.
- Poikittaisliikenteen turvaaminen ja kehittäminen rautatievälillä Vaasa-Seinäjoki-Jyväskylä on merkityksellistä niin työmatkaliikenteen kuin yhä kasvavan matkailutoimialan näkökulmasta. Samainen poikittainen yhteys Norjan rannikolta Uumajan kautta Vaasaan ja edelleen Jyväskylän/Tampereen kautta Pietariin ja jopa Kiinan saakka tarjoaa tulevaisuudessa uusia mahdollisuuksia.

Keski-Pohjanmaa

Sosiaali- ja terveyspalvelut

- Sote-uudistuksessa tulee ottaa huomioon Keski-Pohjanmaan maakunnan erityispiirteet, esim. pieni väestömäärä. Nykyistä maakuntaa laajemman alueen sote-palvelut olisi luontevaa järjestää Keski-Pohjanmaalle rakentuvalla palvelujärjestelmällä. Tätä puoltaa erityisesti asiakaslähtöinen ajattelu, etäisyydet sekä kasvava väestöpohja, jolloin voidaan turvata monipuoliset kirurgiset ja synnytyssairaalapalvelut.
- Uusia teknologisia innovaatioita sekä mobiilipalveluja voidaan tuottaa kustannustehokkaasti ja eri puolille maakuntaa turvata yhdenvertaiset perusterveyden ja vanhustenhuollon palvelut.

Koulutuspalvelut

- Keski-Pohjanmaan koulutustarjontaa tulee edelleen kehittää ja monipuolistaa. Kokkolan ja Pietarsaaren seutujen kansainvälistynyt sekä korkeateknologinen osaaminen voidaan parhaiten turvata alueella olevalla koulutuksella.
- Työssäkäyntialueen ammatillista koulutusta tarjoavien organisaatioiden tulee kehittää yhteistyötään, ammattikorkeakoulu Centrian tulee tiivistää itsenäiseltä perustalta vuorovaikutusta vaalipiirin muiden ammattikorkeakoulujen kanssa.
- Erityisesti Yliopistokeskus Chydeniuksen ja Centrian tulee tiivistää yhteistyötään, jotta voimme varmistaa korkeakoulupalvelujen kehittymisen Keski-Pohjanmaalla. Tarvitaan rohkeita omista vahvuuksista lähteviä ratkaisuja, joiden valmistelussa tulee erityisesti huomioida alueen eri toimijoiden henkilöstön osaamistarpeiden muutokset.
- KPEDU:n ammatillisen koulutuksen rahoituksen turvaaminen on välttämätöntä opetuksen laadun varmistamiseksi.

Elinvoima ja työllisyys

- Valtiovallan tulee osoittaa tukea Keski-Pohjanmaalla olevan kaivostoiminnan aloittamiseksi. Erityisesti Kokkolan ja Kaustisen alueella oleva litiumesiintymä on osoittautunut riittäväksi. Esiintymä onkin saatava lähivuosina vihdoinkin jalostuksen kohteeksi.
- Kokkolan ja Pietarsaaren seutujen kansainvälisen ja vahvistuvan teollisuuden säilyminen alueella edellyttää, että alueen liikenneyhteydet ovat kilpailukykyiset. Erityisesti lentoliikenteen asema on keskeinen. Finavian on jatkossakin turvattava säännöllinen lentoliikenne Kokkola/Pietarsaari - lentokentälle, jonka toimintaedellytysten kehittämiseen ovat alueen toimijat, kunnat erityisesti, panostaneet monin eri tavoin.
- Perusmaatalouden edellytyksiä kehitetään suosimalla lähituotantoa.

Infrastrukturi

- Meriliikenteestä tavoitteena on Kokkolan sataman väylän syventäminen nykyisestä 13 metristä 14 metriin.
- Maantieliikenteen osalta on nopeasti parannettava olosuhteita VT 8:lla Kokkolan ja Vaasan välillä sekä VT 13:lla.
- Puutteena on edelleen esim. Kokkolan ratapihan turvattuus. Ratapihan uusimista ei saa lykätä vaan mm. lisääntyvän liikenteen takia sen tekemistä täytyy nopeuttaa.

Pohjanmaa

Sosiaali- ja terveysterveyst

- Vaasan keskussairaalan asema laajan päivystyksen sairaalana on turvattava ja toimintaa kehitetään sairaanhoitopiirin suunnitelmien mukaan yhteistyössä vaalipiirin muiden maakuntien ja Uumajan sairaalan kanssa.

Koulutus

- Vaasan yliopiston asemaa on vahvistettava ja tavoitteena on oltava monikielinen Merenkurkun yliopisto, joka toimii Vaasan ja Uumajan korkeakoulujen yhteistyöalustana.
- Pohjanmaan ammatillista koulutusta on kehitettävä kaksikielisenä ja monipuolisena kokonaisuutena. Toisen asteen koulutuksessa on suosittava aidosti kaksikielisiä ratkaisuja, joissa eri kieliryhmien vuorovaikutusta kehitetään.
- Teknisten ja kaupallisten aineiden lisäksi Pohjanmaalla on lisättävä humanististen ja kulttuurialan opintomahdollisuuksia.

Elivoima ja työllisyys

- Vaasan seudun energiaklusteria on tuettava infra- ja koulutuspolitiikalla sekä julkisilla tutkimus- ja kehitysinvestoinneilla.
- Toimimme monikielisen Pohjanmaan puolesta. Tämä tarkoittaa aluetta, jossa jokainen saa palvelunsa ja pärjää elämässä omalla äidinkielellään ja eri kieliryhmien välistä yhteistyötä kehitetään.
- Yritysten kansainvälistymistä ja vientiä tukevan Viexpon rahoitus turvataan.
- Matkailua on kehitettävä erityisesti Merenkurkun saariston, rantojen ja Kyrönjoen potentiaalia hyödyntämällä, monikielisestä kulttuurista tehtävä nähtävyys. Erityistä huomiota tulee kiinnittää kulttuuri-, maisema- ja ympäristöarvoihin. Kyrönjoki on myös vedenhankinnan kannalta arvokas pintavesi-alue ja sen takia tulee vesiensuojelunäkökohdat ottaa erityisesti huomioon. Tavoitteena on parantaa arvokkaita maisema-alueita, kalastus- ja virkistyskäyttöä.

Infrastrukturi

- Vaasa-Seinäjoki -raideyhteyden parantaminen on tärkein kehityskohde, ylikulkupaikkoja on vähennettävä ja junien kohtauspaikkoja lisättävä matka-ajan lyhentämiseksi. Tavoitteena on kaksoisraiteen rakentaminen. Myös välipysäkkien liikennettä tai lähiliikennettä rautatiellä on kehitettävä.
- Vaasan ja Uumajan välinen lauttaliikenne on vakiinnutettava Midway Alignment – hankkeen suunnitelmien mukaisesti uuden laivan rakentamisella.
- Vaasan lentokenttää on kehitettävä yhtenä maan kasvavista pääkentistä.
- Valtatiet 8, 3 ja 18 perusparannukset on toteutettava.
- Satamatie Vaasan satamasta Sundomin kautta tulee toteuttaa sataman kilpailukyyn ja Vaasan keskustan liikenteen parantamiseksi.